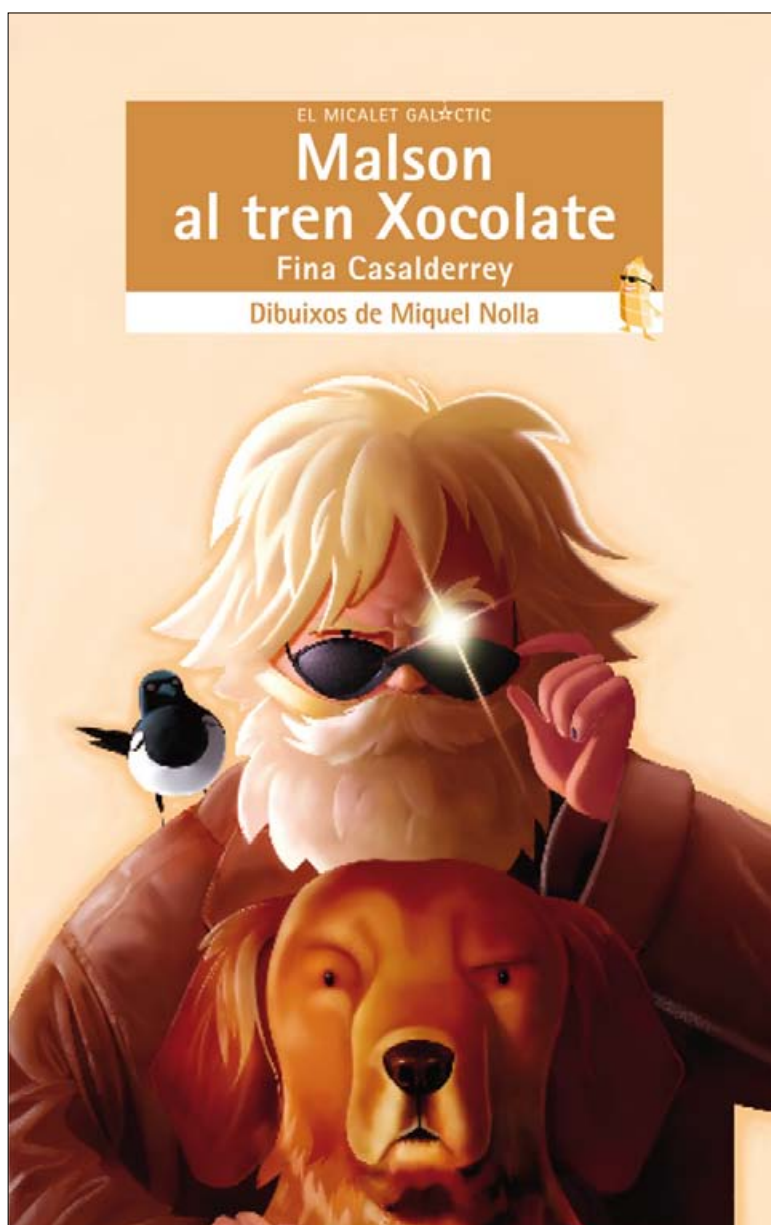

PROPOSTA DIDÀCTICA

Elaborada per Begonya Soler

MALSON AL TREN XOCOLATE

Autora: *Fina Casalderrey*

Dibuixos: *Miquel Nolla*

Traducció: *Xavier Mínguez*

Edicions Bromera / Alzira, 2011

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 162

Format: 13 x 20,5 cm, 112 pàg.

Enquadrernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 8 anys. L'edat dels protagonistes i la proximitat de les seues vivències, juntament amb un vocabulari gens dificultós i una trama que encasta uns fets amb uns altres amb una dosi elevada de misteri, fan que aquesta novel·la siga recomanable per a lectors i lectores de segon cicle de Primària, que fàcilment es veuran participants de la història, ni que siga com a espectadors.

RESUM ARGUMENTAL

Íria i Lino són dos germans bessons que han de viatjar amb tren de Lleó, on han passat les vacances amb els iaïos, a Vigo, on els esperen els pares. Manuel, el iaïo dels xiquets, és cap de l'estació de trens de Lleó després d'haver estat revisor durant molts anys i ara els acompanya per acomiadar-los. A pesar que els menuts estan tranquils i tenen il·lusió per viatjar sols, el iaïo té la mosca al nas perquè percep alguna cosa estranya en el tren que els ha de portar, un comboi de color marró que els xiquets han batejat amb el nom de Xocolate.

El iaïo confia que el revisor, Anselmo, tinga cura dels néts. Durant el trajecte, els bessons viatgen en el compartiment amb un vell esquerp i un poc estrany, que va acompanyat d'un gos i d'un ocell. En principi, pensen que és cec, perquè porta ulleres fosques. La personalitat del vell fa que els xiquets no estiguen del tot tranquils.

En un moment en què Lino s'adorm, Íria va al bany i veu que tots els passatgers del tren dormen en una postura com si foren fitxes de dòmino. Més intranquil·la encara per aquesta situació, la xiqueta desconfia ja plenament del vell. Aquest desapareix un temps, però deixa els animals amb els menuts.

Quan arriben a l'estació següent, els passatgers que dormien descobreixen que els han desaparegut joies i efectes personals.

Ara sí, Íria ho entén tot. El responsable dels robatoris ha estat el vell, que ha usat un esprai per a adormir les seues víctimes. En la declaració a la policia, Íria s'assabenta que aquest personatge és un lladre professional que no és la primera vegada que actua i que canvia fàcilment d'aspecte.

Quan torna al compartiment, hi ha una passatgera nova: una xica que de seguida se sent atreta pels animals abandonats pel vell. Per la descripció, el lector descobrirà que es tracta d'un nou aspecte del lladre, però els protagonistes no ho descobriran. El final de la narració, per tant, és completament obert.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Els bessons Íria i Lino viuen una història de misteri, de suspens, que manté viva l'atenció del lector i les ganes de continuar llegint per satisfer la curiositat. Sense arribar a estar atemorits, els lectors d'aquesta narració, construïda amb els elements essencials d'una bona novel·la, es posaran en la pell dels protagonistes i arribaran a experimentar les seues emocions.

Podem establir que el tema principal de *Malson al tren Xocolate* és la superació de les situacions dificultoses per mitjà de l'ús de la raó per damunt de les suposicions. Els protagonistes tenen al seu davant una situació complicada que la seua imaginació complica encara més, però finalment, la valoració real dels fets que van succeint els fa actuar de manera adequada, sense deixar-se dur pels impulsos. Com a tema secundari tenim la relació entre germans, que fa que s'afronten millor les situacions difícils.

A més, amb aquesta història podem treballar amb els alumnes uns altres temes, com ara:

- L'autorealització dels protagonistes, que aconsegueixen superar les seues pors i fer front a una situació difícil.
- Misteri, present des de la primera pàgina.
- Amor i respecte pels animals, i atenció davant els animals desconeguts perquè no en sabem les reaccions.
- Valentia, com a característica per a fer front a qualsevol circumstància en la vida.
- Les relacions familiars amb els avis, que hui en dia són tan importants en l'educació dels xiquets i xiquetes.
- El respecte per la diversitat, sobretot quan els personatges pensen que el vell és cec.
- El realisme de la narració, basat en fets i personatges quotidians.

L'AUTORA

Fina Casalderrey (San Andrés de Xeve, 1951) és una de les escriptores gallegues més conegudes pel públic infantil i juvenil. Compagina la faena de mestra amb la literatura per a xiquets i xiquetes. Fina Casalderrey escriu per al cor i els sentiments dels lectors i, a més a més, és una bona coneixedora dels costums i del pensament del poble gallec, però també de les seues preocupacions i dificultats de futur.

A Bromera ha publicat uns quants llibres. Cal destacar: *Mutacions genètiques*, *Dues llàgrimes per Màquina*, *Un cavall de foc*, *Hola, estúpid monstre pelut!* i *El llac de les xiquetes mudes*, en la col·lecció «El Micalet Galàctic»; *No et pots casar, pare!* i *Contra el vent*, en «Espurna»; i *Un dia de caca i vaca*, en «Cartera de Valors». Sens dubte, Fina Casalderrey, guardonada amb diversos premis, és una de les veus més interessants de la literatura infantil i juvenil actual, mèrit que consolida plenament amb *Malson al tren Xocolate*.

L'IL·LUSTRADOR

Miquel Nolla Mas va nèixer el 1973 a Palma, on va estudiar il·lustració a l'Escola Superior de Disseny. S'ha dedicat principalment a la publicitat. Actualment treballa com a il·lustrador *freelance* mentre es dedica a diversos projectes d'il·lustració infantil. En la col·lecció «El Micalet Galàctic» d'Edicions Bromera, a més de *Malson al tren Xocolate*, ha il·lustrat *Hansel i Gretel* i *altres contes populars*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La tasca de creació de l'hàbit lector en l'alumnat dels primers cursos de l'Educació Primària, si bé no és fàcil, sí que sol ser més profitosa i sol donar més bons resultats que en altres etapes educatives, potser perquè els alumnes estan més disposats a deixar-se sorprendre per les històries que els traslladen a altres llocs i els proporcionen coneixement sobre el món.

Per això, hem de tenir ben present aquest fet a l'hora d'elaborar els plans lectors, ja que la tria de les lectures adequades –tant per la temàtica com per l'estil– pot afavorir el nostre propòsit o perjudicar-lo. I, de la mateixa manera, contribuirem a crear lectors si fem que la lectura no es convertisca en un pretext per a fer una sèrie d'activitats posteriors relacionades amb el currículum escolar. Per aquest motiu, aquestes propostes es presenten separades del llibre al qual es refereixen, a fi que cada docent en faci l'ús convenient, segons les necessitats dels seus alumnes i del moment del curs en què es trobe.

El cas del llibre *Malson al tren Xocolate* ens pot ser molt útil per a captivar fins i tot els alumnes més reticents a la lectura, ja que l'ingredient de misteri que conté pot ser la cirereta del pastís perquè aquests menuts queden atrapats per una història que convida a no deixar de llegir.

Com a activitat prèvia a la lectura, podem programar una animació lectora que contribueixi a fomentar en els alumnes les ganes de llegir el llibre. La portarem a terme en diverses sessions, seguint aquests passos:

Farem que arribi a l'aula una nota del iaio Manuel, amb un text semblant a aquest: «Hola, em dic Manuel i la meua passió són els trens. Últimament estic una mica preocupat perquè els meus néts han de viatjar sols en tren i tinc el pressentiment que hi haurà algun problema. Si en sabeu alguna cosa, em podreu avisar?».

En la sessió següent, arribarà a l'aula, per mitjà del conserge o d'algun altre docent, una foto del tren Xocolate, que inclourà un text de l'estil d'aquest: «El tren Xocolate està a punt de moure. T'animes a pujar-hi?». Establirem una ronda d'opinions per veure què en pensen, si troben alguna relació entre aquesta nota i la de Manuel, etc.

El tercer enviament que arribarà a l'aula serà la imatge de la coberta del llibre, però només el dibuix. També inclourà un text semblant a aquest: «Jo sóc el responsable de tot el que passarà al tren Xocolate. Vols fer el viatge amb mi?».

Finalment, el darrer enviament serà una caixa amb un exemplar del llibre per a cada alumne.

Parlarem del títol, dels personatges –tenint en compte la informació de què disposem arran de les notes que ens han arribat–, de la coberta posterior, etc., tot fent pluja d'idees sobre el tema i l'argument de la narració.

Amb els alumnes ben motivats, iniciarem la lectura del llibre a l'aula, amb el primer capítol. Com que ja teníem molta d'aquesta informació, intentarem fer previsions sobre el que imaginem que passarà.

Alternarem la lectura de capítols a classe i a casa i, coincidint amb els caps de setmana, recomanarem –mai obligarem–, la lectura d'un nombre més gran de capítols.

Si hi ha algun alumne que s'avança en la lectura del llibre, no passa res, a més ens pot ser útil perquè conte la trama argumental i així motive altres alumnes més reticents o perososos a l'hora de llegir.

Finalment, com a activitats posteriors a la lectura, en suggerim dues d'expressió escrita que ens serviran per a motivar els alumnes a potenciar la imaginació i la creativitat. A més, el fet de lligar la lectura i l'escriptura és una bona estratègia per a desenvolupar les habilitats lingüístiques, a fi que els xiquets i les xiquetes assolisquen la competència comunicativa necessària durant l'etapa de Primària. Així, en l'activitat 14 proposem una producció textual relacionada amb un canvi en l'argument, mentre que en l'activitat 26 suggerim la continuació de la història a partir del final obert. A més, oferim la pos-

sibilitat que l'alumnat treballi aspectes concrets de la narració, com ara la descripció de l'activitat 23 o el canvi de punt de vista de l'activitat 25. I el treball d'altres tipologies textuais, com el text explicatiu de l'activitat 11 o l'auca de l'activitat 28.

D'altra banda, també proposem una activitat de dramatització a fi de treballar amb l'alumnat l'expressió dels sentiments i les emocions que els permeten traure fora allò que porten dins alhora que els serveix per a practicar l'empatia amb el que senten els altres. D'aquesta manera, completem de manera arrodonida el treball d'una narració on tan important són els fets narratius que hi succeeixen com les emocions que viuen els personatges.

SOLUCIONS D'ALGUNES ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 3

Hui el Xocolate brama com una fera assetjada.

Hui el Xocolate brama irritat. De segur que ens vol advertir d'alguna cosa.

El Xocolate du una queixa

Hui el Xocolate ve ombrívol. Aquest viatge no serà un viatge qualsevol.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 4

1. El iaio és revisor de RENFE.

2. La iaia i el iaio es coneixen en el tren.

3. El iaio és cap de l'estació de Lleó.

4. Anselmo és el nou revisor.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 5

C	M	I	C	Y	O	R	O	I	A
B	A	R	B	A	N	E	G	R	A
M	N	O	I	D	I	B	E	I	R
I	U	S	Q	O	U	E	L	A	G
D	E	A	N	S	E	L	M	O	O
I	L	I	D	A	C	G	N	Y	S
A	L	C	R	I	T	S	O	L	R

Manuel → iaio de Lino i d'Íria.

Rosa → iaia de Lino i d'Íria.

Íria → germana de Lino.

Argos → gos.

Barbanegra → pirarta.

Anselmo → revisor de tren.

Lino → germà d'Íria i nét de Manuel i Rosa.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 7

1. Tren groc. 2. Tren cremallera. 3. Tren dels núvols. 4. Tren bala

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 8

TREN GROC. El seu traçat enllaça Vilafranca de Conflent amb La Tor de Querol i es va construir per tal d'apropar l'Alta Cerdanya amb la capital de la Catalunya Nord, Perpinyà, a través del Coll de la Perxa. S'anomena així pel seu color característic. (http://www.trenscat.com/catnord/trengroc_ct.html)

TREN BALA. És un tren d'alta velocitat inventat al Japó que allà es diu Shinkansen. S'anomena així per la gran velocitat que adquireix, tot i que en els dissenys actuals també podem pensar en la imatge semblant a una bala. (<http://es.wikipedia.org/wiki/Shinkansen>)

TREN CREMALLERA. S'anomena tren cremallera un tipus particular de trens que basa el seu funcionament en l'acoblament mecànic amb la via per mitjà d'un tercer rail o «cremallera».

La disposició esmentada permet que siga utilitzat en zones de grans pendents, en els quals el funcionament per adherència entre carrils i rodes no seria possible. (http://ca.wikipedia.org/wiki/Tren_cremallera)

TREN DELS NÚVOLS. És un tren situat a la província de Salta (Argentina) que travessa la serralada dels Andes. S'anomena així perquè és el tren que circula a una altitud més elevada (4.200 m). (<http://www.trenalasnubes.com.ar/>)

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 16

L'ancià hauria d'haver dit: S'ha de respondre que la garsa busca l'or i per això intenta mossegar-li l'orella, per furtar-li l'arracada.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 18

L'ancià es menja un entrepà de rata viva.	I
La garsa mossega l'orella d'Íria.	R
L'ancià comença a pegar bastonades als xiquets.	I
Lino està hipnotitzat pel gos.	I
A Íria li sagna l'orella.	R
Els altres passatgers del tren van dormint.	R

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 19

Té molt males puces	la garsa
Fa veu de formiga espantada	Íria
Li va anar la sang cap a la cara	Íria
Té veu d'eco tancat en una botella	l'ancià
Fa ulls de peix	Lino
Es grata com una batedora de fer maionesa.	Argos
Té els ulls que semblen agulles.	l'ancià

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 21

Ni se t'acudisca eixir d'ací. •	• Íria
No vos menegeu del compartiment. •	• Ancità
A mi em falta un orellal! •	• Lino
No sé per què vols que ens marmolen. •	• Anselmo

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 22

Baixen	Pugen
–Els vells dels altres compartiments. –L'ancià, que se suposa que es canvia d'indumentària.	–El professor de llengua. –L'anciana de la cistella. –La jove, que resulta ser l'ancià.

PROPOSTES DE TREBALL^{*}
(Material fotocopiable)

* L'editorial autoritza la reproducció d'aquestes propostes de treball amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

FITXA DE LLIBRE

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

IL·LUSTRADOR:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ:

SÈRIE: NÚM.:

1. Escribe un altre títol per a la història.

.....

2. Dibuixa una altra coberta, segons el nou títol que has escrit.

3. Amb quin dels personatges t'has sentit més identificat? Explica per què.

4. Tria el capítol que més t'haja agradat i conta què hi passa.

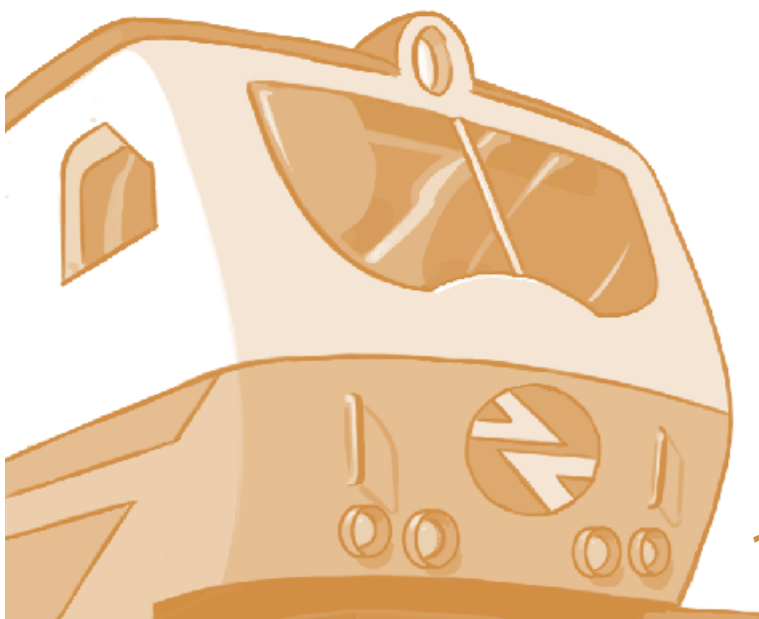

5. Tria una d'aquestes opcions sobre *Malson al tren Xocolate* i completa-la.

–He gaudit amb la lectura i el recomanaria als meus companys perquè

–És un llibre que no m'ha agradat, però considere que s'ha de llegir perquè

–Per res del món el recomanaria perquè

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Observa atentament la coberta del llibre i explica què et transmet el dibuix del personatge i els animals que hi apareixen.

.....

.....

.....

2. Completa el panell de l'estació de Lleó amb la informació sobre el tren que han d'agafar Íria i Lino.

VIA 1	
DESTINACIÓ	
HORA D'EIXIDA	

–Per què han de viatjar sols Íria i Lino?

.....

–Per què anomenen Xocolate el tren?

.....

3. Abans d'agafar el tren, el iaio Manuel preveu que no serà un bon viatge. Completa les frases en què ho diu.

–Hui el Xocolate brama

Hui el Xocolate brama De segur que

–El Xocolate du

–Hui el Xocolate ve Aquest viatge no serà

.....

4. Ordena què passa primer en la novel·la.

	El iaio és cap de l'estació de Lleó.
	La iaia i el iaio es coneixen en el tren.
	El iaio és revisor de RENFE.
	Anselmo és el nou revisor.

5. Localitza en aquesta sopa de lletres els noms de set personatges que apareixen en la història. Escriu-los i explica qui són.

C	M	I	C	Y	O	R	O	I	A
B	A	R	B	A	N	E	G	R	A
M	N	O	I	D	I	B	E	I	R
I	U	S	Q	O	U	E	L	A	G
D	E	A	N	S	E	L	M	O	O
I	L	I	D	A	C	G	N	Y	S
A	L	C	R	I	T	S	O	L	R

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Íria i Lino posen noms als trens. Fes el mateix que ells i inventa noms per a aquests trens.

.....

.....

.....

.....

7. Al llarg de la història, les persones també hem posat noms peculiars a alguns trets. Observa les imatges i col·loca les etiquetes al lloc corresponent.

tren bala

tren dels núvols

tren groc

tren cremallera

1.

2.

3.

4.

8. Consulta en Internet i explica per què aquests trens tenen eixos noms.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

El trajecte era curt o llarg? On anares?

–i qualsevol altra informació que vulgues afegir.

[illegible]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

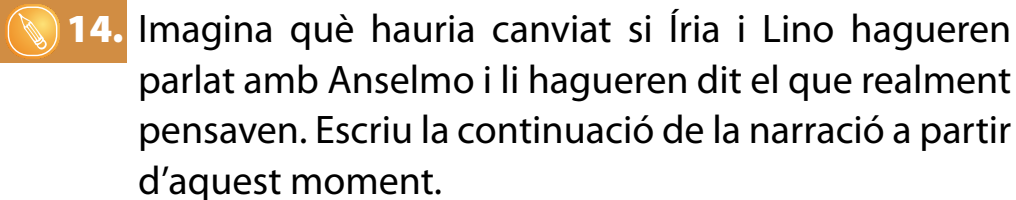

.....

.....

.....

.....

Anselmo, canvia'ns de lloc que ací hi ha un home que fa por!

[illegible]

 15. Què deu sentir Íria en aquestes situacions. Què hauries sentit tu?

Sentiments d'Íria

Sentiments teus

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

 16. Ara que ja saps com acaba la història, escriu què hauria d'haver dit l'ancià en aquesta situació, si haguera dit la veritat, en compte del que va dir realment.

–No, ara no! Disculpeu-la, és que li agrada jugar amb les xicones.

.....
.....
.....
.....
.....

 17. Explica quina relació té aquest dibuix amb la frase que tantes vegades s'ha repetit Íria: «Totes les coses tenen explicació, tan sols cal saber trobar-la».

.....
.....
.....
.....
.....

18. Marca quins d'aquests episodis passen realment (R) i quins són producte de la imaginació dels xiquets (I).

L'ancià es menja un entrepà de rata viva.	
La garsa mossega l'orella d'Íria.	
L'ancià comença a pegar bastonades als xiquets.	
Lino està hipnotitzat pel gos.	
A Íria li sagna l'orella.	
Els altres passatgers del tren van dormint.	

19. Digues a qui correspon cada expressió o frase feta.

Té molt males puces.	
Fa veu de formiga espantada.	
Li va anar la sang cap a la cara.	
Té veu d'eco tancat en una botella.	
Fa ulls de peix.	
Es grata com una batedora de fer maionesa.	
Té els ulls que semblen agulles.	

20. Respon les preguntes següents:

–Per què creus que l'ocell fa «uro, uro»?

.....

–Com descobreixen els xiquets que el vell no és cec?

.....

21. Qui ho diu? Relaciona.

Ni se t'acudisca eixir d'ací. •

No vos menegeu del compartiment. •

A mi em falta un orellal! •

No sé per què vols que ens marmolen. •

• Íria

• Ancià

• Lino

• Anselmo

22. Quan el Xocolate arriba a Redondela, es produeix un canvi de passatgers en el tren. Completa la graella.

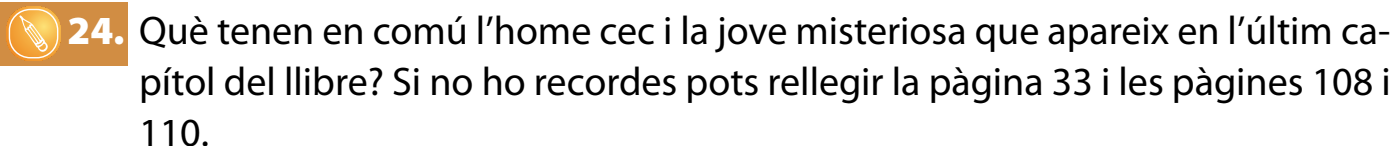
Baixen	
Pugen	

23. Llig aquesta descripció que es fa de l'home cec en la pàgina 32 i escriu-ne una de semblant sobre la jove misteriosa que apareix al final del llibre.

Aquell senyor tan seriós tenia un cap massa gran, amb moltíssims cabells blancs; o, a la millor, tenia la cara massa menuda. Semblava un home baix, però potser fóra perquè estava massa gros. A Íria la va fer riure. Li va recordar aquells ninots de drap panxuts i gegants de les tómboles. Resultava, a més, bastant estrany. No sabia per quina raó, però li van venir a la memòria els ninots de neu, els mags de les pel·lícules de bruixes, els cavallers, amos de misteriosos castells... Amb aquella barba tan llarga i tan blanca –ni tan sols se li veia la boca– tenia una aparença tan peculiar que el feia bastant inquietant.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

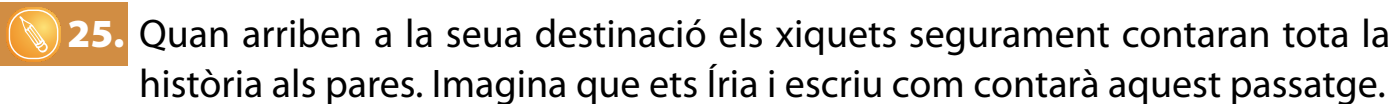

Què tenen en comú l'home cec i la jove misteriosa que apareix en l'últim capítol del llibre? Si no ho recordes pots rellegir la pàgina 33 i les pàgines 108 i 110.

.....

.....

.....

Quan arriben a la seua destinació els xiquets segurament contaràn tota la història als pares. Imagina que ets Íria i escriu com contarà aquest passatge.

Tota aquella gent s'havia adormit al mateix temps. Tots llevat d'ells mateixos i els dels seu compartiment. Mentre dormien els havien desaparegut les joies que duien.

–Qui devia ser el lladre?

–Íria es va posar la mà a l'orella i se'n va adonar...

–Eh, a mi em falta un orellal!

–El cec la va estirar cap a dins i la va fer seure per força. Aleshores va ser quan ho va entendre tot...

[illegible]

26. El final de la història és obert, és a dir, pot tenir continuïtat. Imagina i escriu què passa després afegint un capítol més.

Títol del capítol:

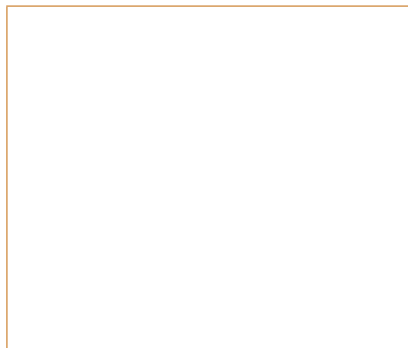
This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

27. *Malson al tren Xocolate* és una narració on els personatges viuen moltes emocions. Proposa al teu mestre o mestra dramatitzar algun dels capítols i així poder posar en pràctica aquests sentiments que viuen els personatges.

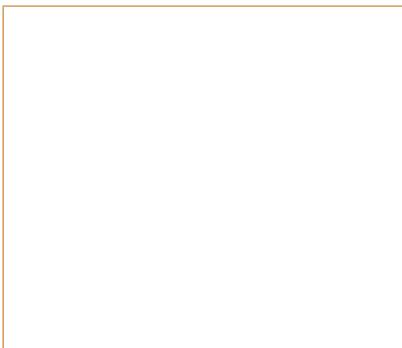

28. Amb els dibuixos del llibre, o amb uns altres fets per tu i els teus companys, elabora en grup una auca que servisca de resum de la història.

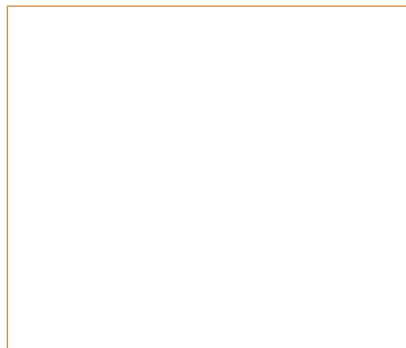
Auca del tren Xocolate

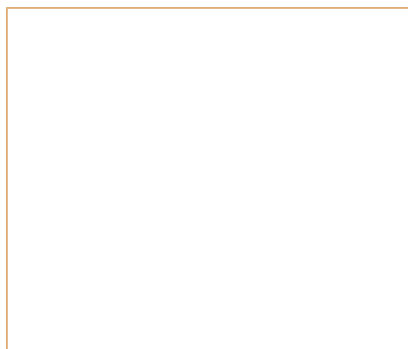
.....
.....

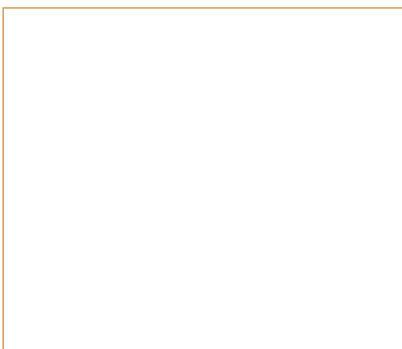
.....
.....

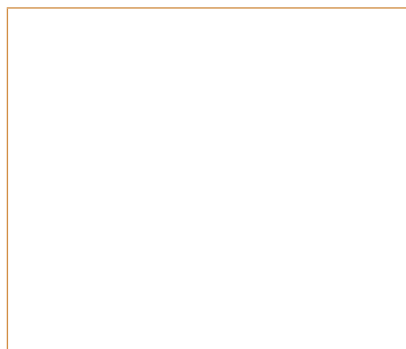
.....
.....

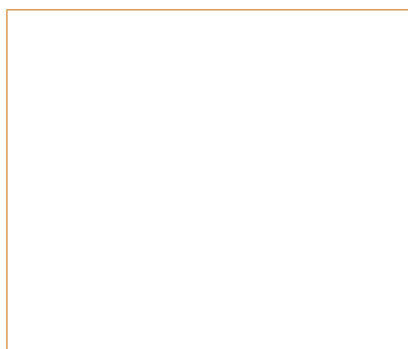
.....
.....

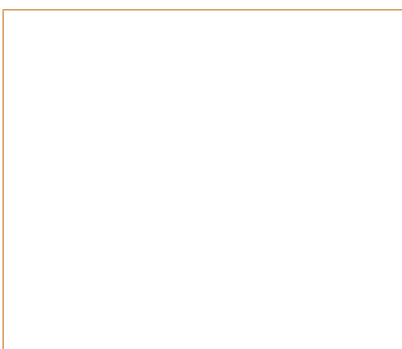
.....
.....

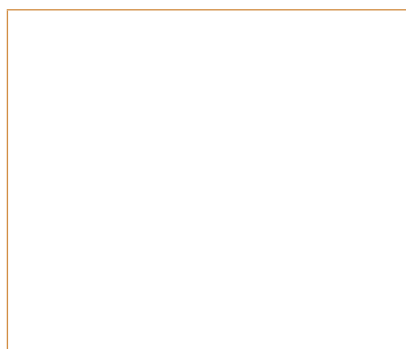
.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

Íria i el seu germà Lino estan a punt de viatjar sols en tren per primera volta, i el seu avi està molt inquiet. Confia en els seus néts, però intueix que algun perill els espera entre els vagons en què viatjaran. Una aventura inesperada i intrigant posarà a prova la perícia dels dos germans.

Fina Casallerrey (Xeve, Pontevedra, 1951) ha publicat diversos llibres per a infants i joves, pels quals ha rebut guardons importants, com el Premi Nacional de Literatura Infantil i Juvenil. A Bromera trobaràs, entre altres, *Dues llàgrimes per Màquina* o *El llac de les xiquetes mudes*.

Propostes didàctiques
referides al llibre

Malson al tren Xocolate

(ISBN: 978-84-9824-813-5)

© Edicions Bromera, SL

Polígon Industrial I – 46600 Alzira

www.bromera.com

© Begonya Soler Soriano, 2011

© Dibuixos: Miquel Nolla Mas, 2011